

uutistiedote

EU:n Lissabonissa sijaitsevalta huumevirastolta

N:o 6/2000 – 11. lokakuuta 2000

**HUOMAA: JULKAISUVAPAA KESKIVIKKONA 11.10. KLO 12.00
(KESKI-EUROOPAN AIKAA)**

Vuosiraportti EU:n huumeongelmasta

HUUMEITA KÄYTTÄVÄT NAISET LEIMAUTUVAT SOSIAALISESTI MIEHIÄ HERKEMMIN

Huumevirasto vaatii lisää naisten tarpeisiin sovitettuja toimia

EU:n Lissabonissa sijaitsevan huumeviraston EMCDDA:n tänään julkaiseman *Euroopan huumeongelmaa käsittelevän vuosiraportin* mukaan huumeita käyttävät naiset leimautuvat sosiaalisesti miehiä herkemmin. Raportissa vaaditaan lisää naisten erityisongelmiin ja tarpeisiin sovitettuja toimia.

Huumeviraston mukaan huumeiden käytön nähdään sopivan huonosti naisen rooliin. Keskeinen tekijä on äitiys. Naiset pelkäävät, että heidät leimataan kelvottomiksi äideiksi tai lapset otetaan huostaan, jos he menevät hoito-ohjelmaan mukaan.

EMCDDA:n mukaan tämä merkitsee sitä, että huumeita käyttävien naisten on miehiä vaikeampi saada tarpeidensa mukaista hoitoa.

Nämä haastavat havainnot perustuvat raportin siihen osaan, jossa keskitytään huumeita käyttävien naisten erityisongelmiin sekä sukupuolten välisiin eroihin huumeiden käytössä.

Huumevirasto toteaa, että saatavilla olevista niukoistakin tiedoista käy ilmi, että miesten huumeiden käytössä huolta herättävät sen aiheuttamat rikosvaikutukset, kun taas naisten huumeongelmiin liittyvän huolen taustalla on se, miten huumeiden käyttö vaikuttaa muihin – huumeita käyttävien äitien lapsiin tai seksityöläisten asiakkaina oleviin miehiin.

Sukupuolten väliset erot

Tänään julkaistun raportin mukaan huumeita käyttävät naiset tekevät miehiä vähemmän omaisuusrikoksia ja rahoittavat sen sijaan huumeiden käytön työskentelemällä seksityöläisinä. Prostituutio voi olla vakituinen tulonlähde jopa 60 prosentille huumeita käyttävistä naisista.

Huolta on aina aiheuttanut myös se, että naispuoliset seksityöläiset levittävät tartuntatauteja myös asiakkaisiinsa. Naisten huumeiden käytön ja seksityön välinen yhteys on melko varmasti vaikuttanut siihen, että huumeita käyttäville naisille suunnattujen, haittoja vähentävien palvelujen sekä hoitopalvelujen määrä on kasvanut.

EMCDDA:n mukaan naisten huumeiden käyttöä ei ole toistaiseksi tutkittu systemaattisesti **EU:n** huumeitietojärjestelmissä. Useimmat jäsenvaltiot kuitenkin käsittelevät huumeista riippuvaisten naisten tarpeita erityisohjelmissa, joiden laajuus ja päämäärä vaihtelevat. Jäsenvaltioissa on

myös perustettu palveluja, joissa naisille tarjotaan suojaa, tietoja ja käytännön neuvoja turvaseksistä ja huumeiden turvallisemmasta käytöstä.

Kahdessatoista jäsenvaltiossa on käynnissä ohjelmia, joilla pyritään vastaamaan erityisesti huumeita käyttävien naisseksityöläisten tarpeisiin. **Irlannissa, Espanjassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa** tällaisia ohjelmia on useita, kun taas **Belgiasta ja Suomesta** niitä ei ole raportoitu lainkaan.

Raportin mukaan miehet käyttävät yleisesti ottaen laittomia huumeita naisia enemmän. Sukupuolten väliset erot huumeiden käytössä ovat kuitenkin hyvin monimutkaisia – kuten myös seksiteollisuuteen ja nuoriin tyttöihin kohdistuvaan miesten painostukseen liittyvät kysymykset.

Yksi huumeviraston esiintuoma ongelma ovat tyttöjen poikia varhaisemmat huumekekeilut. Nämä ”johtuvat yleensä siitä, että heitä vanhemmat poikaystävät yllyttävät heitä kokeilemaan huumeita”. Tätä varten **Itävallassa, Saksassa ja Ruotsissa** ehkäisevä huumetyö on suunnattu erityisesti hyvin nuorille naisille ja koulutytöille.”Toimissa keskitytään usein naisten identiteettiin ja siihen, miten kieltäytyä poikaystävien tai miespuolisten tuttavien tarjoamista huumeista.”

15–16-vuotiaiden ikäluokassa sekä pojat että tytöt näyttävät kokeilevan kannabista yhtä lailla. Ikäluokassa 20–24 miesten käyttö on jo naisten käyttöä yleisempää.

Sukupuolierot ovat entistä selvempiä, kun tarkastellaan käyttöä 12 kuukauden jaksolla ja tiettyjen huumeiden käyttöä. Iän myötä huumeiden käytössä ilmenee sukupuolisidonnaisia eroja, jotka vain vahvistuvat.

Päinvastoin kuin laittomien huumeiden ollessa kyseessä, naiset käyttävät miehiä enemmän lääkkeitä kuten bentsodiatsepiineja, ja ero kasvaa iän myötä. Lääkkeiden käyttö ei ole sosiaalisesti niin leimaavaa kuin laittomien huumeiden, vaikka tällaisten lääkkeiden säännöllisen käytön terveysriski onkin huomattava.

Ranskan, Saksan, Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan vahvistamattomissa maakohtaisissa raporteissa ilmaistaan huoli siitä, että HIV- ja hepatiitti B -tartunnat lisääntyvät huumeita käyttävien naisten parissa. Sen on arveltu johtuvan naisten riskialttiimmasta suonensisäisestä huumeiden käytöstä tai suojaamattomasta seksistä.

Vastasyntyneiden lasten suojeleminen huumeilta

Raskaana olevat naiset pääsevät kaikissa EU-maissa nopeasti huumeiden käyttäjille tarkoitettuun hoitoon. **Itävallassa, Belgiassa, Tanskassa, Ranskassa, Irlannissa, Portugalissa ja Ruotsissa** heitä varten on kehitetty omia palveluja. Säännölliset äitiyshoitopalvelut eivät kuitenkaan sovi monen tällaisen naisen elämäntyyliin tai he pelkäävät leimautumista suostuessaan käyttämään palveluita.

Huumeviraston raportissa todetaan: ”Huumeiden käyttäjille syntyy lapsia yhä enemmän, ja he ovat riskialttiita saamaan omia huumeongelmia. Nykyään ollaan entistä huolestuneempia siitä, miten vanhempien huumeiden käyttö ja riippuvuus vaikuttavat lapsiin.”

Se, miten yleistä lasten asuminen huumeita käyttävien äitien luona on, vaihtelee suuresti eri **EU-maissa**. Niissä ei myöskään ole laadittu tai ei sovelleta käytännössä selkeitä toimintatapoja sen suhteen, miten yleisesti huumeista riippuvaisten äitien lapset otetaan huostaan.

Naiset osallistuvat hoitoon miehiä harvemmin

Huumeita käyttävien naisten ja miesten hoitosuhde on keskimäärin alle yhden suhde kolmeen. Hoitoon tulevat naiset ovat yleensä miehiä nuorempia ja hoidettavien naisten osuus laskee iän myötä. Sen sijaan että tämä kuvastaisi naisten hoidon onnistumista miehiä paremmin, lukujen ajatellaan ilmaisevan huumeongelmista kärsivien naisten aliedustusta hoidossa.

Raportissa selitetään naisten vähäisen määrän huumehoidossa liittyvän äitiyteen: monilla naisasiakkailta on ainakin yksi lapsi ja he ovat liian kiinni lastenhoidossa voidakseen seurata

hoito-ohjelmia tai he pelkäävät, että heidät leimataan kelvottomiksi äideiksi tai lapset otetaan huostaan, jos he menevät hoito-ohjelmaan mukaan.

Naiset ja huumeet vankiloissa

Tämänpäiväisen raportin mukaan naisvankien määrä kasvaa jatkuvasti Euroopassa. **Espanjassa** naisvankien määrä on melkein kolminkertaistunut viimeisten kymmenen vuoden aikana. Vaikka huumausainerikoksista tuomituista pienempi osa on naisia, **Irlannista** ja **Yhdistyneestä kuningaskunnasta** saatujen tietojen mukaan vankilaan joutuvista naisista suuri osa käyttää huumeita, lähinnä heroiniä, metadonia ja bentsodiatsepiinia. Bentsodiatsepiinista riippuvaisten hoito-ohjeet, joilla pyritään ehkäisemään äkkinäisten vieroitusoireiden haittoja, eivät kuitenkaan ole yhtä pitkälle kehitettyjä kuin opiaattiriippuvuuden hoito-ohjeet.

EMCDDA toteaa, että naisvankiloiden huumehoitomahdollisuudet vaihtelevat. Sen mukaan vain muutamassa maassa, esimerkiksi **Saksassa** ja **Portugalissa**, on järjestetty hoitopalveluja naisvankiloihin, vaikka suuri osa naisvangeista käyttää huumausaineita. **Portugalissa** kahteen vankilaan on järjestetty lastenhoitopalvelut, jotta lapset voivat olla äitiensä kanssa.

Huomautuksia toimittajille

1. **Vuosiraportti Euroopan unionin huumeongelmasta** on ladattavissa **11. lokakuuta klo 12.00 (CET) EMCDDA:n** web-sivustolta:
http://www.emcdda.org/publications/publications_annrep.shtml
tai <http://emcdda.kpnqwest.pt>
2. Tänäpäin julkaistavan raportin muita näkökohtia tarkastellaan kahdessa uutistiedotteessa, jotka ovat myös ladattavissa keskiviikkona **11. lokakuuta klo 12.00 (CET)** web-sivustolta:
<http://www.emcdda.org/press/press.shtml>

- *Huumeiden ongelmakäyttö – muuttuvat suuntaukset (pää tiedote)*
- *Korvaushoito yleistyy koko EU:ssa ”mutta on edelleen aliarvostettua ja hajanaista” (erikoistiedote)*

• Yhteyshenkilö: Kathy Robertson, tiedottaja, Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus • Puhelin: ++ 351 21 811 3000 • Faksi: ++ 351 21 813 1711 •
• Sähköposti: Kathryn.Robertson@emcdda.org •
• EMCDDA, Rua da Cruz de Santa Apolónia 23–25, PT-1149-045 Lisboa, Portugal •
• Tietoja virastosta saat web-sivustolta <http://www.emcdda.org> •